

Projekter inden for Borge

Danmarks Borgcenter

Emne: Danmarks Borgcenter i Vordingborg arbejder ud fra et alment forskningsbegreb og internationale standarder og sikrer, at forskningsbaseret viden bliver fundamentet for centerets udstillinger, aktiviteter og kommunikation.

Formål: Det er Danmarks Borgcenters ambition at blive den centrale forsknings- og formidlingsenhed for borge og voldsteder i Danmark og Østersøområdet. Museet ønsker gennem et samarbejde med Nationalmuseet og universiteterne at kunne udvikle sig som østersøregionens sektorforskningsinstitution på sit felt. Danmarks Borgcenter ønsker at skabe et markant internationalt forskningsmiljø. Forskningsmiljøet vil kvalitetssikre borgcenterets forskning og skabe mange nye lag af mere og mere præcis viden om middelalderens borge, konger og magt. Forskningen skal se på sammenhænge mellem større områder. Havet kender ingen grænser, og regioner er økonomisk og kulturelt ofte blevet bundet sammen af skibe. En region som Femern Bælt, der forbinder et område mellem Tyskland og Danmark, er et godt eksempel på et studiefelt for det nye forskningscenter, ligesom Øresundsregionen og Østersøområdet er regionale felter.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet, Universiteter og museer.

Vilkår og forudsætning: Der indgås bindende og formaliserede samarbejdsaftaler med Nationalmuseet, universiteter og museer.

Netværk: Dansk Borgforskerforum, Castella Maris Baltici, Castles around the Baltic Sea

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden/1/2 årsværk.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden.

Handleplan

2015: Der udarbejdes en forskningsplan som binder museets borgforskning sammen og inkluderer formidling. Borgring vil blive prioriteret som museets store satsning i de kommende år.

2016-2018: Gennemførelse af forskningsplan.

Borgring

Baggrund: Efter geoelektriske undersøgelser gennemført i august 2013 suppleret af en arkæologisk udgravning i august-september 2014, har det vist sig, at der på en af Vallø stifts marker ligger en fuldstændig cirkelformet vold af samme dimensioner som Fyrkat ved Hobro og Nonnebakken i Odense. Voldanlægget er landets femte "Trelleborganlæg".

Formål: Undersøgelse og forskning i anlægget.

Samarbejdspartnere: Århus universitet og Vallø stift.

Vilkår og forudsætning: Der udarbejdes et forskningsprojekt. Den afledte økonomi til gennemførelse af forskningsprojektet sikres gennem Kulturstyrelsen og fonde.

Forskningsformidles i tæt sammenhæng med Danmarks Borgcenter og Vallø Stift.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden/Nanna Holm og Jonas Christensen.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Nanna Holm.

Handleplan

2015: Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg.

Behandling og digitalisering af tidligere undersøgelser samt fund i nærområdet.

Geofysiske undersøgelser af ringborgen og dens omgivelser, med henblik på at afklare forskningspotentialer forud for forstyrrende udgravninger. Især med fokus på at finde spor efter grave, bebyggelse, vej anlæg eller anløbsplads, som kan sættes i forbindelse med ringborgen.

Geologiske undersøgelser (boringer) i ådalen og søen mod nordvest, for at afklare lagdannelsen (herunder belysning af besejlingsforholdene), muligheden for tilstedeværelsen af en voldgrav, bevaringsforholdene for organisk materiale, samt potentialer for analyser af ringborgens omgivelser. Udgravning af den østlige port med nærmeste omgivelser med henblik på afklaring af portens og voldens trækonstruktioner.

2016-2018: Projekt igangsættes

Forskningsformidles.

Vordingborgs ydre forsvarsværker – vold og grav; form, udbredelse, funktion og datering

Formål: Projektet falder i to dele:

Del 1: Har til formål at undersøge de ydre volde og grave omkring de tidligste faser af borgen Vordingborg fra den sene vikingetid til senmiddelalderen.

Selv om kendskabet til borgens inderste forsvarsværker og dets datering er velkendt, lader vores kendskab til de ydre forsvarselementer stadig meget at ønske.

Gennem udgravning ønskes først og fremmest at søge afklaring på omfanget af borgens ydre befæstning. Centrale spørgsmål er, foruden omfanget, udviklingen og de enkelte elements datering sat i relation til de hidtil udredte faser af borgens udviklingshistorie.

Resultaterne skal bidrage til en diskussion af udviklingen af vores tidlige danske borge og perspektiveres til relevante borganlæg fra perioden, fx Borgring vest for Køge, Borgø ved Maribo eller Søborg i Nordsjælland, alle mulige halsgravsborge, samt Hammershus, der som Vordingborg er rettet mod Østersøens univers.

Del 2: Har til formål at undersøge senmiddelalderens Vordingborg bygrav (Aages Grav) og Valdemars Kanal ved herregården Rosenfeldt nordvest for Vordingborg by og deres relation til borgen Vordingborg. Indtil nu har der ikke været meget fokus på Vordingborg bygrav med tilhørende vold, som kan betegnes som borgen Vordingborgs yderste forsvarsværk. Derfor er

det ønskeligt at udvide forskningsområdet til ikke kun at omfatte Vordingborg Slotsruin, men også denne vigtige del af Vordingborgs befæstning. Hertil må regnes Valdemars Kanal.

Gennem udgravning ønskes først og fremmest en datering af anlæggene, men også en afklaring af form, udvikling og dens omfang. Resultaterne sammenholdes med vores nuværende viden om Vordingborg Slotsruin og er med til at tegne et helhedsbillede af Vordingborgs udvikling.

Det hele perspektiveres til andre danske borge med borg og bybefæstning som et centralt emne, fx Stege, Kalundborg og Nyborg.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet, Bornholms Museum, Museum Lolland-Falster, Museum Vestsjælland og Østfynske Museer.

Publikation: Fagfællebedømt artikel i landsdækkende tidskrift/skriftserie, fremlæggelse på symposium i 2017.

Vilkår: Udgravning: 2-3 arkæologer i 5 uger i 3 år, plus beretningstid. Videnskabelig bearbejdning og publ.: ½ årsværk. Projektet skal indgå i formidlingen på Danmarks Borgcenter.

Del 2 skal godkendes af forskningsudvalget og skal kunne ses i sammenhæng med borgcenterets øvrige forskning.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Dorthe Wille-Jørgensen.

Handleplan

2015: Genudgravning af sektion af Nationalmuseets nordsyd-grøft fra 1941 del 1.

2016-2018: Genudgravning af sektion af Nationalmuseets nordsyd-grøft fra 1941 del 2.

Udgravning i Vordingborg Bygrav, Byvolden og Valdemars Kanal.

Videnskabelig bearbejdning af resultaterne og publikation.

Vordingborg under belejring

Formål: At anvende den nuværende viden og udgravningsresultater samt de stående bygningsrester til en nærmere beskrivelse af borgens arkitektoniske udformning. At stille borgen over for den våbenteknologiske udvikling og gennemføre en analyse af, hvor stærk borgens forsvar egentlig har været. Samtidig foretages en sammenligning af de tre hovedborgsfaser, der har været på stedet. Gerne sammenholdt med de øvrige af Valdemar Atterdags borge/borge i slutningen af 1300-tallet i det daværende Danmark og måske også Østersøområdet.

Var borgen noget helt særligt – ikke alene pga. sin størrelse, men også i forhold til de andre danske borge? At sammenligne Vordingborg med Hammershus og Helsingborg Slot, der alle er ret anselige i størrelsen og alle har en helt særlig strategisk placering, er i den forbindelse nærliggende.

Publikation: Artikel i peer reviewed tidskrift.

Vilkår: 2/12-årsværk, godkendes af forskningsudvalg.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen).

Ansvarlig: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen).

Handleplan

2015: Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg

2016-2018: Projekt igangsættes. Forskning formidles.

Vordingborg – borgens militære, boligmæssige og administrative funktioner

Formål: En analyse af borgens militære, boligmæssige og administrative funktioner. Var alle de tre funktioner sidestillede eller var der nogle af funktionerne, der var vigtigere end andre? Var der forskel hen over tid, hvilke funktioner der har vægtet størst? Sammenlignet med andre af tidens borganlæg. Det er helt oplagt at sammenligne de tre hovedborgsfaser, der har ligget på stedet og se på, hvorledes funktionerne har skiftet over tid.

Publikation: Artikel i peer reviewed tidskrift.

Vilkår og forudsætning: 2/12-årsværk. Godkendes af forskningsudvalget. Forskning formidles.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen).

Ansvarlig: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen).

Handleplan

2015: Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg

2016-2018: Projekt igangsættes.

Forskningsformidles.